

потребує покращення якості проєктів, що вимагає проведення ретельної підготовчої роботи органами місцевого самоврядування, зокрема проведення тренінгів для авторів проєктів; у місцевих ЗМІ недостатньо висвітлюються питання складання та реалізації бюджетів участі, в т.ч. позитивні практики реалізації необхідних громаді проєктів. Зазначені проблеми потребують свого вирішення для забезпечення повноцінного функціонування бюджету участі.

Список використаних джерел

1. Положення «Про громадський бюджет Тернопільської міської територіальної громади». URL: <https://ternopilcity.gov.ua/app5/8-7-09--23-07-2021.pdf>

2. Колесников О., Калашнікова О., Баласанян В., Златіна К. Дослідження розвитку інструменту «Громадський бюджет» у містах України. Аналітичний звіт. 2020 / EGAP. 43 с.

Василь Дем'янишин

д-р екон. наук, професор

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАНИМИ ФІНАНСАМИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Розробка нових підходів до формування ефективної фінансової системи України вимагає модернізації видів, форм, методів, інструментів та важелів, які використовуються у процесі управління державними фінансами.

Серед багаточисельних елементів управління особливу увагу доцільно приділяти модернізації окремих їхніх видів. Сучасна фінансова наука і практика акцентує увагу на трьох основних видах – стратегічне, поточне та оперативне управління. Ці види мають однаково важливе значення при побудові та функціонуванні діючої системи, спрямованої на досягнення належного економічного зростання, якісного надання державних послуг та стимулювання реформ в усіх інших сферах. Однак, основну увагу усіх органів управління доцільно приділяти зміні підходів до стратегічного управління фінансами, яке здатне забезпечити макроекономічну стабільність у суспільстві, а також прискорення темпів соціально-економічного зростання. Засади таких підходів визначені Стратегією реформування системи управління державними фінансами [1] та іншими законодавчими й нормативними актами, найважливішим з яких є Бюджетний кодекс України з урахуванням його останніх змін та доповнень [2].

Стратегічні засади реформування системи управління державними фінансами охоплюють всі існуючі методи управління, зокрема, економічні,

адміністративні та соціально-психологічні, з-поміж яких особливу увагу акцентовано саме на економічних методах. Вони стосуються усіх стадій бюджетного процесу та відповідних елементів і складових управління, включаючи бюджетне планування, виконання бюджетів, бюджетний облік і звітність й бюджетний контроль, мають безпосереднє відношення до усіх ланок державних фінансів, посідають центральне місце у фінансовій системі України.

Проблемам управління державними фінансами в Україні присвячені праці багатьох вітчизняних науковців. Протягом останніх років такі питання у різних ракурсах розглядають В. Горин [3], В. Ковалюк [4], З. Лободіна [5], Ю. Мискін [6], В. Федосов, А. Крисоватий, В. Опарін [7], А. Хомутенко [8] та інші. Однак підняті вченими проблеми не вирішуються, а окремі з них, ускладнюються. Тому даний сектор фінансової науки вимагає поглибленого дослідження.

Важливою метою удосконалення системи управління державними фінансами є забезпечення побудови ефективної фінансової системи України, здатної здійснювати надання усіма ланками якісних державних послуг усім суб'єктам суспільства у процесі розподілу і перерозподілу ВВП, спряючи при цьому досягненню належних пріоритетів розвитку України.

Досягнення такої мети рекомендуємо забезпечити за допомогою наступних напрямів:

- дотримання належної фінансової дисципліни у довгостроковій та середньостроковій перспективі;

- реформування діючої системи формування і розподілу державних фінансових ресурсів та підвищення її ефективності у процесі розробки й уточнення державної економічної політики;

- створення належних умов для забезпечення якісного виконання державного бюджету та інших фінансових планів держави;

- забезпечення належного рівня гласності, прозорості та чіткої підзвітності в управлінні усіма ланками фінансової системи держави.

У процесі удосконалення системи управління державними фінансами в умовах реформування фінансової системи України пропонуємо акцентувати увагу на таких основних завданнях.

1. Запровадження в усіх ланках державних фінансів практики довгострокового стратегічного та середньострокового фінансового планування, спрямованого на підвищення ефективності процесів формування й розподілу державних фінансових ресурсів відповідно до окреслених пріоритетів розвитку суспільства.

2. Посилення фінансової дисципліни на всіх стадіях бюджетного процесу в усіх ланках фінансової системи України.

3. Розробка та практична реалізація ефективної системи фінансового планування та належного оцінювання якості виконання усіх державних фінансових планів в Україні, розширення прав та посилення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників та отримувачів бюджетних коштів і коштів державних цільових фондів при формуванні

пріоритетів їхньої діяльності та належного й ефективного використання державних фінансових ресурсів з метою досягнення поставлених цілей.

4. Створення належних умов для забезпечення ефективності державних видатків шляхом проведення поглибленого аналізу доцільності й ефективності усіх державних видатків та перегляду підходів до їхнього проведення у процесі переходу від фінансового утримання окремих установ до надання конкретних якісних державних послуг усім суб'єктам суспільства.

5. Істотне покращення, підвищення якості, спрощення, здешевлення та модернізація адміністрування державних й місцевих податків і зборів, а також забезпечення дотримання усіх вимог податкового законодавства України.

6. Удосконалення методів контролю за фіскальними ризиками, а також систематичного проведення роботи з метою їхньої мінімізації в усіх ланках фінансової системи України.

7. Наукове обґрунтування та державний супровід стратегічного розподілу, а також безперервне здійснення моніторингу усіх державних інвестицій, забезпечуючи безумовну охорону інтересів держави.

8. Завершення розпочатої державою фінансової децентралізації, забезпечуючи при цьому належний і чіткий розподіл між державою та органами місцевого самоврядування відповідних повноважень й фінансових ресурсів, необхідних для якісного виконання своїх функцій, а також надання державних послуг.

9. Удосконалення форм та методів державного фінансового контролю, підвищення ефективності й результативності зовнішнього і внутрішнього державного фінансового контролю, особливо аудиту в органах державної влади, державного управління, місцевого самоврядування.

10. Запровадження та постійне оновлення сучасних інформаційних технологій у процесі управління державними фінансами в усіх ланках фінансової системи України.

Результатом виконання цих завдань, на нашу думку, може бути якісне удосконалення системи управління державними фінансами та високі позитивні результати, які відобразатимуться у: значному скороченні дефіциту державних фінансових ресурсів; зниженні темпів зростання зовнішнього та внутрішнього державного боргу; сприянні розумної послідовності та можливої передбачуваності державної фінансової політики; передбачуваності фінансових внутрішніх та зовнішніх викликів й можливості попередження їх негативних наслідків; розширенні обсягів та підвищенні якості державних послуг й задоволенні суспільних інтересів громадян України; зростанні обсягів та підвищенні ефективності державних фінансових інвестицій, що сприятиме прискоренню темпів соціально-економічного розвитку України.

Список використаних джерел

1. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8.02.2017 р. № 142-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-p>.

2. Бюджетний кодекс України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

3. Горин В. П. Фінансовий механізм забезпечення суспільного добробуту: теоретична концептуалізація та проблеми функціонування: монографія. Тернопіль: 2020. 516 с.

4. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2019. 360 с.

5. Лободіна З. М. Бюджетний механізм: концептуальні засади та перспективи модернізації: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2018. 412 с.

6. Мискін Ю. І. Соціалізація бюджетної політики України: монографія. К.: АГРАР МЕДІА ГРУП. 2019. 508 с.

7. V. Fedosov, A. Krysovatuу, V. Oparin, P. Yukhymenko. Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance. Monograph. Draft2Digital Publishing House. Oklahoma City. 2018. 447 p.

8. Хомутенко А. В. Сучасна парадигма управління державними фінансами України: монографія. К.: ФОП Гуляєва В. М. 2019. 384 с.

Lyudmyla Alekseyenko

Doctor of Economics, Professor,
Ivano-Frankivsk Education and Research Institute of Management,
West Ukrainian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Olga Kosovych

Doctor of Philology, Professor,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

ANISOTROPY OF FINANCIAL RELATIONS IN THE SERVICE ECONOMY

The new economy, to the needs of which the financial system must adapt, is formed as a result of: technological, demographic and environmental changes. Bank of England Chairman Marco Carney acknowledges that a new economy, a new world and a new demographic situation require a new financial system [1]. The emergence of highly contagious strains of the virus could suspend economic recovery and, by 2025, cause cumulative damage to world GDP of 4.5 trillion dollars. As a result of the pandemic, per capita incomes in developed economies fell by 2.8% per year, and in emerging and developing countries (excluding China) annual losses are 6.3% per year [2].

The service economy is accompanied by digitalization:

1) an increase in the share of non-cash payments changes consumer behavior. The total number of non-cash transactions using payment cards issued by Ukrainian banks in the first half of 2021 amounted to 3,598.3 million units, and their amount was UAH 2,305.9 billion. Compared to the same period in 2020, the number and